

SAJUNGOS
PADĖTIS
2018

Balsavimas kvalifikuota balsų dauguma: veiksmingesnės Europos užsienio ir saugumo politikos laidas

#SOTEU

2018 m. rugsėjo 12 d.

„Jei norime būti weltpolitikfähig, taip pat turime supaprastinti sprendimų priėmimo procesus. Atkakliai laikydami vieningo balsavimo procedūras, nepajėgiame įtikinamai veikti pasaulinėje arenoje. Europos Sąjungai nepavyko pasiekti vieningos pozicijos dėl problemų Pietų Kinijos jūroje; negalėjome pasiekti vieningos pozicijos dėl žmogaus teisių Kinijos Liaudies Respublikoje; nepajėgėme pasiekti vieningos nuomonės dėl Jeruzalės. Turime supaprastinti sprendimų priėmimo procesus, kad Europos Sąjunga galėtų priimti pozicijas ir kvalifikuota balsų dauguma. Priešingai nei plačiai manoma, dėl to nereikėtų keisti Sutarties, nes pagal Lisabonos sutarties 31 straipsnio 3 dalį Europos Vadovų Tarybai leidžiama vieningai nuspręsti, kokiose srityse sprendimai galės būti priimami kvalifikuota balsų dauguma.“*

Jeano-Claude'o Junckerio kalba 54-ojoje Miuncheno saugumo konferencijoje, Miunchenas, 2018 m. vasario 17 d.

Per savo istoriją ES vieningo balsavimo tvarką ne kartą keitė ir palaipsniui perėjo prie balsavimo kvalifikuota balsų dauguma. Pirmą kartą Suvestiniame Europos akte nustatyta balsavimo kvalifikuota dauguma tvarka šiandien yra standartinė ES sprendimų priėmimo taisyklė. Tačiau ES bendros užsienio ir saugumo politikos sprendimai, priešingai, paprastai priimami tik balsuojant vieningai, nors Sutartyse ir numatyta galimybių pasinaudoti lankstesnėmis sprendimų priėmimo formomis.

Pavyzdžiai, kai ES užsienio politika davė vaisių

Per pastaruosius kelerius metus ES bendra užsienio ir saugumo politika tapo gerokai solidesnė. ES vaidmuo pasaulyje tampa vis svaresnis ir daugelis pasaulyje ją laiko visuotinių vertybių gynėja.

Sąjunga nuosekliai rėmė taiką ir gerovę kaimyniniuose ir tolesniuose regionuose: prisidėjo prie Belgrado ir Prištinos tarpusavio santykių normalizavimo, reagavo į Rusijos Federacijos vykdomą tarptautinės teisės pažeidinėjimą Rytų Ukrainoje, inicijavo derybas dėl Irano branduolinės programos ir jose tarpininkavo ir t. t.

Tačiau darosi vis aiškiau, kad tarptautinė padėtis, kurioje turime veikti, tiek problemiška, kad reikia keisti bendros užsienio ir saugumo politikos vykdymo tempą.

2015 m. kovo 26 – balandžio 2 d. Lozanoje Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotoja Federica Mogherini dalyvavo derybose dėl Irano branduolinės programos

Federica Mogherini pirmininkavo tarpininkaujant ES 2017 m. birželio mėn. surengtam Belgrado ir Prištinos dialogui. Nuotraukoje: Kosovo Prezidentas Hashimas Thacis, Federica Mogherini ir Serbijos Prezidentas Aleksandaras Vučičius.

* pajėgi įtikinamai veikti pasaulio arenoje

Europos Sąjungai metas imtis pasaulinio vaidmens

Per pastaruosius metus ES bendra užsienio ir saugumo politika tapo gerokai solidesnė. Tačiau keliose srityse būtų galima gerokai padidinti ES pajėgumą veikti, pavyzdžiui, rūpinantis gynyba ir ginant žmogaus teises, skiriant ES sankcijas ar priimant pozicijas dėl pagrindinių regioninių ir geopolitinių klausimų. Kad ES galėtų greitai ir tinkamai reaguoti į nuolat kintančius pasaulinius iššūkius, reikia lankstesnio ir veiksmingesnio sprendimų priėmimo mechanizmo. Todėl Pirmininkas J.-C. Junckeris ragina Europos Vadovų Tarybą pasinaudoti ES sutartyje numatytais galimybėmis kvalifikuota balsų dauguma priimti daugiau sprendimų:

- Europos Sąjungos sutarties 31 straipsnio 2 dalyje Tarybai tam tikrais iš anksto apibrėžtais atvejais jau leista spręsti kvalifikuota balsų dauguma.
- Specialia bendrai užsienio ir saugumo politikai taikoma Europos Sąjungos Sutarties 31 straipsnio 3 dalies nuostata dėl pereinamos Europos Vadovų Taryba įgaliojama leisti plačiau taikyti balsavimą kvalifikuota balsų dauguma, jei valstybės narės vieningai tam pritaria.

Europos Komisija siūlo abi šias galimybes nagrinėti toliau. Visų pirma, ji nustatė tris konkrečias konstruktyvaus veikimo sritis, kuriose taikydami nuostatą dėl pereinamos iš karto pasiektume rezultatų – ir drauge išlaikytume bendru sutarimu grindžiamą Sąjungos modelį.

Perėjimas nuo vieningo balsavimo prie balsavimo kvalifikuota balsų dauguma – TRYS UŽSIENIO POLITIKOS SRITYS

1 POZICIJOS ŽMOGAUS TEISIŲ KLAUSIMAIS TARPTAUTINIUOSE FORUMUOSE, PVZ., JUNGTINIŲ TAUTŲ ŽMOGAUS TEISIŲ TARYBOJE

Politinė vienybė sprendžiant žmogaus teisių klausimus nepaprastai svarbi norint, kad ES išsaugotų švelniąją galią ir toliau įtikinamai veiktų tarptautiniu mastu: daugiašalėse organizacijose ir už jų ribų.

2 SPRENDIMAI DĖL SANKCIJŲ REŽIMO TAIKymo

ES sankcijų politika yra viena stipriausių ES užsienio politikos priemonių, nes ja naudojantis didžiulė Sąjungos ekonominė galia tampa svirtu, padedančiu siekti išorės tikslų. ES viduje vienybė labai svarbi siekiant išsaugoti vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje ir užtikrinti bendrų Šengeno susitarimo taisyklių veiksmingumą.

3 SPRENDIMAS PRADĖTI AR ĮGYVENDINTI CIVILINES MISIJAS REAGUOJANT Į KRIZES UŽSIENYJE

Europos Sąjunga siekia užtikrinti stabilumą savo kaimynystėje, todėl, tikėtina, civilinių misijų skaičius ir mastas didės.

Balsavimo kvalifikuota dauguma pranašumai užsienio politikoje

Jei būtų taikoma kvalifikuotos balsų daugumos tvarka, Sąjunga taptų stipresne, veiksmingesne ir įtikinamesne tarptautinio masto veikėja, nes jai būtų lengviau:

užimant tvirtas ir nuoseklias pozicijas **parodyti savo faktinę galią** tarptautinėje arenoje;

greitai ir veiksmingai reaguoti į užsienio politikos iššūkius kaimyniniuose regionuose ar dar toliau;

stiprinti **ES valstybių narių atsparumą** apsaugojant jas nuo kryptingo trečiųjų šalių, kurios bando suskaldyti ES, spaudimo.

Problemos dėl vieningo balsavimo bendroje užsienio ir saugumo politikoje

TARPTAUTINĖS ŽMOGAUS TEISĖS

2017 m. birželio mėn. Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybos posėdyje Ženevoje ES nepajėgė priimti pareiškimo dėl žmogaus teisių būklės Kinijoje, nes tam būtina turėjo pritarti visos valstybės narės. Tai pirmas kartas, kai JT Žmogaus teisių taryboje ES nepaskelbė jokio pareiškimo.

ES UŽSIENIO POLITIKOS PAREIŠKIMAS

2016 m. liepos mėn. ES nepajėgė skubiai pritarti Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos arbitražo teismo sprendimui dėl Pietų Kinijos jūros dėl su pačiu sprendimu nesusijusio kelių valstybių narių prieštaravimo. Tik po kelias dienas trukusių intensyvių derybų buvo pavėluotai sutarta dėl pareiškimo. Tačiau ES nepavyko paraginti įgyvendinti sprendimą.

ES SANKCIJOS

2017 m. vasarą dėl reikalavimo balsuoti vieningai ES nepajėgė imtis prieš Venesuelą tikslinių ribojamųjų priemonių, kuriomis norėta sureaguoti į kenkimą demokratiškai išrinktam nacionaliniam susirinkimui. Kai padėtis dar pablogėjo, priemonės galiausiai buvo priimtos 2017 m. lapkričio mėn. Be to, dėl vieningo balsavimo taisyklių uždelsta susitarti arba nesusitarta dėl asmenų ir subjektų, kurie turi būti įtraukti į sąrašą pagal galiojančius ES sankcijų režimus.

BENDROS SAUGUMO IR GYNYBOS POLITIKOS CIVILINĖS MISIJOS

Kai kuriais atvejais vieningo balsavimo taisyklės naudotos kaip derybų įrankis. 2018 m. viena valstybė narė stabdė ES civilinės misijos Sahelio regione pratęsimą, kol kita valstybė narė neatsisakė išlygų dėl kitos misijos Irake.

■ **Leidinių biuras**

Print	ISBN 978-92-79-91978-7	doi:10.2775/34338	NA-03-18-136-LT-C
PDF	ISBN 978-92-79-91997-8	doi:10.2775/179623	NA-03-18-136-LT-N